

Kriminalistika v Evropi: stanje in pogled v prihodnost

Darko Maver, dipl. pravnik, doktor pravnih znanosti, redni profesor za kriminalistiko na Fakulteti za varnostne vede, Univerza v Mariboru, Kotnikova 8, 1000 Ljubljana. E-pošta: <mailto:darko.maver@fvv.uni-mb.si>

Kriminalistiko pojmujejo v Evropi zelo različno. V nekaterih državah je to samostojna znanost, pogosto povezana s pravom (Nemčija, Rusija, Srbija, Bosna in Hercegovina, Poljska), drugje je le »polovična« znanost, pogosto formalno vključena v kriminologijo (Slovenija, Avstrija, Hrvaška) ali poddisciplina policijskih znanosti oziroma priznana le kot forenzična znanost (Francija, Italija, Velika Britanija). Uporabljena terminologija se razlikuje, še zlasti med angleško in neangleško govorečimi državami, prav tako pa ni jasna razmejitev med kriminalistiko in nekaterimi drugimi vedami, kot so npr. forenzične znanosti, policijske vede, preiskovalna psihologija ali kriminologija. Čeprav je potrebnega vedno več specializiranega znanja na področju kriminalističnega preiskovanja in znanstvenih dokazov – tako za preiskovalce kot tožilce in sodnike – so te teme premalo pokrite z raziskovalno dejavnostjo in strokovno literaturo. Pomembno je razvijati kriminalistiko kot praktično vedo na policijskih akademijah in policijskih strokovnih šolah, prav tako pa je pomembno proučevanje in raziskovanje kriminalistike kot znanstvene discipline na univerzitetnem nivoju. Pomembno je, da kriminalistika ohrani samostojnost kot znanost in ne postane le del kriminologije ali policijskih ved. Možnosti za enotno obravnavanje kriminalistike med evropskimi državami so zaradi tradicionalnih pogledov na to vedo žal majhne.

Med državami v Evropi bi bilo potrebno več raziskovanja in izmenjave rezultatov. Jezikovne razlike otežujejo izmenjavo informacij in literature, saj pregledani učbeniki kažejo, da večina avtorjev uporablja le literaturo v svojem jeziku. Treba je razpravljati tudi o prihodnosti kriminalističnega preiskovanja in predvideti morebitne nevarnosti kršenja človekovih pravic. Uporaba različnih metod (npr. angl. brain fingerprinting, tehnologija za vizualno prepoznavo, informacijske in komunikacijske tehnologije, mikro izrazi na obrazih, nove psihološke metode zasliševanja in intervjuja, obveščevalna kriminalistična dejavnost, proaktivne preiskovalne metode) lahko prispeva k učinkovitejšemu odkrivanju in preiskovanju kriminalitete, vendar lahko predstavlja grožnjo človekovim pravicam.

Ključne besede: kriminalistika, kriminalistično preiskovanje, forenzične znanosti, preiskovalna psihologija, znanost o kriminaliteti

UDK: 343.98(4)